

توسعه دانش بنیان در صنعت نفت

■ جواد اوجی
وزیر نفت

ویژه نامه
صنعت نفت
«دانش بنیان»

ایران

اردیبهشت ۱۴۰۲

دانشگاه‌ها، پارک‌های علم و فناوری و بخش‌های خصوصی اتخاذ شد. به منظور نیل به اهداف ترسیم‌شده در اسناد بالادستی و توسعه نقش شرکت‌های دانش بنیان در صنعت نفت، اقدامات وزارت نفت با سه رویکرد توسعه صنعت نفت بر مبنای اقتصاد دانش بنیان، اجرای پروژه‌های پیشران و احیای دیپلماسی فناوری دنبال شد.

استقرار و گسترش رویکرد توسعه صنعت نفت بر مبنای اقتصاد دانش بنیان

در حوزه سیاستگذاری و تسهیل‌گری، وزارت نفت از طریق تدوین آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌ها و امضای تفاهمنامه با سایر دستگاه‌ها، زمینه تسریع ورود شرکت‌های دانش بنیان به پروژه‌های صنعت نفت را فراهم آورد. از جمله اقدامات وزارت نفت در این زمینه، می‌توان به تدوین آیین‌نامه تولید، دانش بنیان و اشتغالزایی در صنعت نفت (مصوبه هیأت وزیران)، تدوین سند تلفیقی راهبرد فناوری وزارت نفت، دستورالعمل اجرایی ترهین مطالبات قراردادی، دستورالعمل اجرایی تخصیص امتیاز معیارها در ارزیابی صلاحیت و سطح‌بندی سازندگان دانش بنیان، اشاره کرد. هدف ما منحصراً افزایش تعداد شرکت‌های دانش بنیان در بستر زیست بوم فناوری و نوآوری بوده، هر چند افتخار می‌کنیم که از ابتدای استقرار دولت سیزدهم، پذیرای بیش از ۵۵۰ شرکت دانش بنیان در خانواده وزارت نفت هستیم که این نشان از رشدی بیش از سه برابری دارد، اما هدف نهایی ما توسعه اقتصاد دانش بنیان است.

تبیین سیاست‌های راهبردی قوی برای تحقق اقتصاد مقاومتی در وزارت نفت به رفع بخش عمده‌ای از وابستگی‌های فناوری به کشورهای غربی در زمینه نیازمندی‌های فناورانه تجهیزات صنعت نفت منجر شده، به نحوی که این سیاست‌ها توانسته است به مقدار قابل ملاحظه‌ای در زمینه خنثی کردن تحریم‌های بین‌المللی مؤثر واقع شود. از جمله سیاستگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های مرتبط با تولید بار اول اقلام راهبردی در صنعت نفت، تشکیل کارگروه تولید بار اول در سطح مدیران ارشد وزارت نفت به منظور تسهیل و رفع موانع اجرای قراردادهای ساخت بار اول در شرکت‌های

اقتصاد دانش بنیان امروزه به عنوان یکی از مؤلفه‌های اصلی در تحولات اقتصادی و اجتماعی به شمار می‌آید و زمینه‌ساز توسعه پایدار و تحقق اهداف اقتصادی است. صنعت نفت، یکی از مهم‌ترین بخش‌های اقتصادی کشور محسوب می‌شود، به این دلیل که بسیاری از مناسبات و معادلات اقتصادی را به خود اختصاص داده است. صنعت نفت در برنامه‌ریزی‌های توسعه اقتصادی و تلاش برای تولید دانش بنیان و اشتغال‌آفرین، محور بسیاری از تصمیم‌گیری‌ها و پیشران اکثر فعالیت‌هاست. با اتخاذ رویکرد بومی‌سازی فناوری و تعمیق ساخت داخل در جهت نقش‌آفرینی شرکت‌های دانش بنیان حوزه انرژی، می‌توان گامی مهم در راستای کاهش وابستگی خارجی، تعدیل آسیب‌پذیری اقتصادی و ایجاد اشتغال برداشت.

با وجود مشکلات ناشی از تحریم‌های صنعت نفت، شرکت‌های دانش بنیان و سازندگان داخلی با فعالیت و تلاش شبانه‌روزی خود توانسته‌اند به دانش تولید و فناوری محصولات مورد نیاز صنعت کشور دسترسی یابند، به گونه‌ای که هم‌اکنون دانش طراحی، مهندسی و ساخت بیش از ۷۰ درصد محصولات مورد نیاز صنعت نفت، گاز و پتروشیمی در داخل کشور بومی‌سازی شده است و شرکت‌های دانش بنیان اکنون به بلوغی رسیده‌اند که می‌توانند مهم‌ترین نیازهای صنایع بزرگ را تأمین کنند. همچنین از ویژگی‌های بارز این شرکت‌ها، حضور نیروی کار تحصیلکرده و ماهر است که می‌توانند به طور مستمر مهارت‌های خود را برای خلق، به اشتراک‌گذاری و استفاده از دانش و منطبق با نیازهای روز صنعت نفت ارتقا دهند. با این حال سهم کمتر از ۲ درصدی شرکت‌های دانش بنیان از تولید ناخالص داخلی و اشتغال کشور، لزوم توسعه کمی و عملکردی شرکت‌های دانش بنیان را بیش از پیش مشخص می‌کند که مورد تأکید اسناد بالادستی نیز بوده است.

با آغاز به کار دولت سیزدهم، یکی از مهم‌ترین موضوعاتی که وزیر محترم نفت بر آن تأکید داشتند موضوع تقویت ساخت داخل و حمایت از شرکت‌های دانش بنیان بود. در همین راستا، سیاست‌های وزارت نفت مبتنی بر استفاده بهینه از دانش و شکوفایی کارآفرینی و توسعه زیست‌بومی از مهم‌ترین بازیگران صنعت نفت شامل شرکت‌های دانش بنیان و سازندگان،